

Dariusz Adamski

ORCID: 0000-0002-9395-8466

Dawid Naprawca

ORCID: 0000-0002-0863-8821

Anna Amrogowicz

ORCID: 0000-0002-8894-8343

Katarzyna Pliszczyńska

ORCID: 0000-0001-5248-0681

Mieczysław Białobrzeski

ORCID: 0000-0001-7382-9731

Izba Administracji Skarbowej w Krakowie

Archiwum zakładowe Izby Administracji Skarbowej w Krakowie. Organizacja i zasób archiwalny

Archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow. Organisation and archival resources

SŁOWA KLUCZOWE: archiwum zakładowe, administracja podatkowa, Izba Administracji Skarbowej w Krakowie, archiwum podatkowe, administracja państwowa

KEY WORDS: employment archives, tax administration, Chamber of Fiscal Administration in Krakow, tax archives, state administration

ABSTRAKT: Archiwum zakładowe Izby Administracji Skarbowej w Krakowie to samodzielna komórka w strukturach małopolskiej administracji skarbowej. Powstało w 2015 r. na gruncie archiwów zakładowych i składnic akt izby skarbowej i wszystkich urzędów skarbowych w województwie małopolskim, a w 2017 r. jego zasób został powiększony o akta konsolidowanych urzędów administracji celnej i kontroli skarbowej z województwa. Na koniec 2020 r. archiwum zakładowe IAS w Krakowie posiadało w swoim zasobie ok. 45 000 mb akt, w tym około 550 mb dokumentacji archiwalnej. Obsługiwane było przez 25 pracowników, pracujących w 35 lokalizacjach i 131 magazynach na terenie całego województwa małopolskiego. Przyjmowali oni akta łącznie z 501 komórek organizacyjnych, w których pracowało i pełniło służbę ok. 4 700 urzędników i funkcjonariuszy służby celno-skarbowej. Zasób archiwum zakładowego IAS w Krakowie składa się w znacznej mierze z dokumentacji wytworzonej przez organy podatkowe i celne w ostatnich kilkunastu latach, jednak wśród posiadanych materiałów archiwalnych można znaleźć akta licznych jednostek zlikwidowanych, najczęściej poprzedników prawnych, m.in. Okręgowego Urzędu Likwi-

dacyjnego w Krakowie, Inspektoratu Kontrolno-Rewizyjnego w Krakowie, Okręgowego Zarządu Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej w Krakowie, wydziałów finansowych różnych prezydiów rad narodowych, np. Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Kraków-Stare Miasto czy Dyrekcji Ceł w Krakowie.

ABSTRACT: The archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow is an independent unit within the structure of the Malopolska fiscal administration. It was established in 2015 based on the employment archives and repository of fiscal records of the Chamber and all tax offices in the Malopolska region, and in 2017 its resources were expanded by the consolidated records of customs and fiscal control offices from the region. At the end of 2020, the archives of the Chamber in Krakow possessed approx. 45,000 metres of records, including around 550 metres of archival documentation. They were taken care of by 25 employees, working in 35 locations and 131 storage rooms throughout the whole region. They include records from a total of 501 organisational units, in which approx. 4,700 clerks and officers worked. The resources of the archives of the Chamber in Krakow consist, to a significant extent, of documentation created by tax and customs bodies in the last dozen years or so, however, the archival materials also include numerous records of bodies that no longer exist, most frequently legal predecessors of, among others, the Regional Liquidation Office in Krakow, the Control-Review Inspectorate in Krakow, the Regional Board of State Income and Financial Control in Krakow, and financial departments of various national council bureaus e.g. the Krakow-Old Town District National Council Bureau or the Directorate of Customs in Krakow.

Artykuł stanowi próbę zaprezentowania tematyki archiwum zakładowego w polskiej administracji skarbowej na przykładzie archiwum zakładowego Izby Administracji Skarbowej w Krakowie (dalej: IAS w Krakowie). Do tej pory obszar ten był pomijany w literaturze przedmiotu¹. Początki archiwum zakładowego IAS w Krakowie, jako odrębnej komórki organizacyjnej w strukturze małopolskiej administracji skarbowej, sięgają 2015 r. Jednak przechowuje ono akta odnoszące się do historii licznych jednostek związanych z gromadzeniem środków budżetu państwa od dziesięcioleci. Przybliżając jego tematykę, nie sposób nie wspomnieć o długiej historii reorganizacji i przekształceń, wskutek których doszło do jego utworzenia.

¹ Krzysztof Teszner, *Administracja podatkowa i kontrola skarbowa w Polsce*, Warszawa 2013; Danuta Katarzyna Laska, *Polska administracja skarbowa w latach 1918–2008*, Warszawa, 2017.

W chwili obecnej, tj. w 2020 r., archiwum IAS w Krakowie gromadzi w swoim zasobie akta trzech głównych członów administracji skarbowej, która funkcjonowała w przeszłości, mianowicie: izb i urzędów skarbowych, izb i urzędów celnych oraz urzędu kontroli skarbowej. Znaczna część przechowywanych akt pochodzi z pierwszego źródła, z racji jego największego zaplecza kadrowego i lokalizacyjnego. Dlatego najpierw omówiony zostanie ten człón aktotwórców.

Izba Skarbowa w Krakowie powstała na mocy *ustawy z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów, urzędach i izbach skarbowych*². Wspomniana ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1983 r., reaktywując izby i urzędy skarbowe³ zlikwidowane w 1950 r. Ustawa ta, na postawie odrębnych przepisów, powierzyła Ministrowi Finansów uprawnienia naczelnego organu administracji państwowej w stosunku do terenowych organów administracji państwowej w sprawach finansowych. Jednocześnie określiła ona powołane urzędy i izby skarbowe jako organy administracji państwowej podległe Ministrowi Finansów.

Izba Skarbowa przejęła zadania zlikwidowanego Okręgowego Zarządu Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej⁴ oraz pionu podatków i kontroli finansowej Wydziału Finansowego Urzędu Miasta Krakowa. Z dniem 1 stycznia 1986 r. w Izbie utworzono Wydział Cen, który wchłonął Okręgową Komisję Cen⁵. Natomiast od 7 lutego 1992 r. część zadań kontrolnych i weryfikacyjnych przekazana została do nowo powstałego Urzędu Kontroli Skarbowej⁶.

² *Ustawa z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych* (Dz.U. z 1945 r., poz. 289).

³ Ustawa grudniowa z 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych stanowiła powrót do modelu z dwudziestolecia międzywojennego, funkcjonującego z pewnymi modyfikacjami do końca lat 40. XX w.

⁴ Powołany na podstawie *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 maja 1975 r. w sprawie określenia siedzib okręgowych zarządów dochodów państwa i kontroli finansowej oraz terytorialnego zakresu ich działania* (Dz.U. z 1975 r., nr 18, poz. 102).

⁵ Powołany na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 1975 r. w sprawie utworzenia okręgowych oddziałów Państwowej Komisji Cen* (Dz.U. z 1975 r., nr 20, poz. 110).

⁶ *Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej* (Dz.U. z 1991 r., nr 100, poz. 442).

Zasięg terytorialny izby wraz z podległymi urzędami skarbowymi określiło Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 1982 r.⁷, które wskazało właściwość miejscową na obszarze województwa krakowskiego miejskiego. Izbie Skarbowej w Krakowie podlegały następujące urzędy skarbowe: Urząd Skarbowy Kraków-Krowodrza, Urząd Skarbowy Kraków-Podgórze, Urząd Skarbowy Kraków-Nowa Huta, Pierwszy Urząd Skarbowy Kraków-Śródmieście, Drugi Urząd Skarbowy Kraków-Śródmieście, Urząd Skarbowy w Proszowicach, Urząd Skarbowy w Myślenicach oraz Urząd Skarbowy w Wieliczce.

W wyniku nowego podziału administracyjnego od 1 stycznia 1999 r. Izba Skarbowa w Krakowie rozpoczęła nadzór nad 26 urzędami skarbowymi ze zniesionych województw: krakowskiego, nowosądeckiego, tarnowskiego, bielskiego, katowickiego i kieleckiego.

Jako ciekawostkę odnoszącą się do organizacji można przytoczyć fragment *Regulaminu Organizacyjnego Izby Skarbowej w Krakowie* z dnia 1 października 1983 r.⁸, który ustalił strukturę organizacyjną Izby, wprowadzając następujący schemat organizacyjny: Wydział Dochodów od Jednostek Gospodarki Uspołecznionej, Wydział Kontroli Rozliczeń z Budżetem i Weryfikacji Bilansów, Wydział Dochodów od Jednostek Gospodarki Nieuspołecznionej i od Ludności, Wydział Kontroli Finansowej, Wydział Kontroli Podatkowej, Wydział Kontroli Dewizowej, Samodzielny Oddział Kadr i Szkolenia, Zespół Radców Prawnych, Przewodniczący Podatkowej Komisji Odwoławczej i Wydział Ogólny, w zadaniach którego umieszczono prowadzenie archiwum zakładowego.

W Izbie Skarbowej oraz podległych urzędach skarbowych obowiązuje bezdziennikowy system kancelaryjny. Od momentu powstania izb i urzędów skarbowych obowiązywały następujące przepisy kancelaryjno-archiwalne: *Instrukcja nr 7/OR Ministerstwa Finansów z dnia 16 maja 1983 r. w sprawie organizacji i zakresu działalności archiwów zakładowych w izbach skarbowych oraz ich ekspozytur w urzędach skarbowych*. Przepisy dotyczące organizacji archiwów i składnic akt w 1987 r. zostały zmienione na podstawie *Instrukcji nr 4/OR Ministra Finansów z dnia 19 lutego 1987 r.*

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 1982 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib urzędów skarbowych i izb skarbowych (Dz.U. z 1983 r., nr 3, poz. 22).

⁸ Zarządzenie Nr 5 Dyrektora Izby Skarbowej w Krakowie z dnia 1 października 1983 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Izby Skarbowej.

w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych w izbach skarbowych oraz ich ekspozytur w urzędach skarbowych. Kolejna zmiana przepisów nastąpiła w 2001 r. Wówczas weszło w życie Zarządzenie nr 14 Ministra Finansów z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach. Przepisy te funkcjonowały przez kilkanaście lat z niewielkimi zmianami w latach 2003⁹, 2005¹⁰ oraz 2015 (nowy jednolity rzeczowy wykaz akt)¹¹. Zasadnicze zmiany nastąpiły jednak w 1991 r., kiedy to urzędy skarbowe stały się samodzielnie bilansującymi się jednostkami budżetowymi. Jednocześnie w urzędach skarbowych zaczęły powstawać składnice akt, z czasem przekształcane przez archiwa państwowe w archiwa zakładowe urzędów skarbowych, oddzielając się organizacyjnie od archiwum Izby Skarbowej.

Wracając do funkcjonowania archiwum zakładowego bezpośrednio w Izbie Skarbowej w Krakowie, należy wspomnieć, że początkowo magazyny archiwalne były zlokalizowane w budynku przy ulicy Wiślniej 7, będącym siedzibą Izby oraz w wynajmowanych lokalach przy ulicach Basztowej 22 i Szpitalnej 34. Stan wynajmowanych lokali pogarszał się, a rozproszenie dokumentacji coraz bardziej utrudniało sprawne funkcjonowanie jednostki, dlatego w 1988 r. dokumentację przechowywaną w magazynach przy ulicach Basztowej oraz Szpitalnej przewieziono i zgromadzono w magazynie archiwum w budynku przy ulicy Wiślniej 7. Była tam gromadzona przez kolejne lata, z protokołu z kontroli archiwum zakładowego Izby Skarbowej w Krakowie przeprowadzonej przez pracownika Archiwum Państwowego w Krakowie w 1993 r. wiadomo, że lokal archiwum składał się z trzech

⁹ Zarządzenie nr 34 Ministra Finansów z dnia 30 października 2003 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach.

¹⁰ Zarządzenie nr 6 Ministra Finansów z dnia 17 lutego 2005 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach.

¹¹ Zarządzenie nr 1 Ministra Finansów z dnia 7 stycznia 2015 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego rzeczowego wykazu akt w izbach skarbowych i urzędach skarbowych (Dz. Urz. Min. Fin. z 2015 r., poz. 4), następnie: Zarządzenie nr 47 Ministra Finansów z dnia 15 lipca 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach (Dz. Urz. Min. Fin. z 2015 r., poz. 46).

pomieszczeń znajdujących się wyłącznie w siedzibie Izby przy ulicy Wiślniej 7.

Warto wspomnieć, że Izba Skarbowa w Krakowie odziedziczyła dokumentację po byłej Izbie Skarbowej w Krakowie (1945–1950), byłym Inspektoracie Kontrolno-Rewizyjnym w Krakowie (1950–1975), byłym Okręgowym Zarządzie Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej (1975–1982) oraz Wydziałach Finansowych Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie, Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie i Urzędu Miasta Krakowa. Wśród ciekawych akt, które mogą zainteresować historyków, znajdują się materiały archiwalne Inspektoratu Kontrolno-Rewizyjnego w Krakowie oraz Okręgowego Zarządu Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej, m.in. akta rejestracyjne jednostek państwowych z lat 1945–1977. Akta dotyczą przedsiębiorstw już zlikwidowanych, m.in. Zakładów Doświadczalnych Elektronicznych Podzespołów Urządzeń Technologicznych przy Krakowskich Zakładach Elektrycznych „Unitra Telpod” czy Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji w Krakowie. Materiały te zostały już uporządkowane i przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie.

Ponadto w latach 70. XX w. Ministerstwo Finansów wydało pierwsze rozporządzenia zezwalające na podjęcie działalności gospodarczej w PRL firmom zagranicznym¹². Rozpoczął się wówczas okres funkcjonowania w Polsce firm określanych jako „polonijno-zagraniczne”. Stworzyło to – zwłaszcza po zmianie przepisów w 1979 r.¹³ – nowe możliwości dla tworzenia przedsiębiorstw niepodlegających zasadom gospodarki centralnie planowanej. Przedsiębiorstwa te bardzo szybko się rozwijały, tworząc pod koniec lat 80. XX w. około 80 tys. miejsc pracy na terenie kraju¹⁴. Firmy te, co charakterystyczne, posiadały często w nazwie przyrostek „inter-” lub

¹² Pierwszym aktem prawnym zezwalającym na założenie podmiotu gospodarczego z udziałem zagranicznego kapitału było: *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1976 r. w sprawie warunków, trybu i organów właściwych do wydawania zagranicznym osobom prawnym i fizycznym uprawnień do tworzenia przedstawicielstw na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dla wykonywania działalności gospodarczej* (Dz.U. z 1976 r., nr 11, poz. 63).

¹³ Przepisy z 1979 r. precyzowały zasady funkcjonowania firm z kapitałem zagranicznym, *Uchwała nr 24 Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1979 r. w sprawie tworzenia i działalności w kraju przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego* (M.P. z 1979 r., nr 4, poz. 36).

¹⁴ Firmy polonijne zatrudniały w 1988 r., według wyliczeń GUS, w ponad 700 przedsiębiorstwach 81,3 tys. pracowników, Maciej Bałtowski, Szymon Żminda, *Sektor no-*

końcówkę „-pol”. Po zmianach ustrojowych i wprowadzeniu zasad wolnego rynku wiele z nich nie podołało konkurencji, która zaistniała na rynku, a ślady ich istnienia pozostają najczęściej tylko w materiałach archiwalnych organów podatkowych¹⁵.

W wyniku reformy administracyjnej w 1999 r. uległy likwidacji Izba Skarbowa w Tarnowie oraz Izba Skarbowa w Nowym Sączu¹⁶. Ich dokumentację odziedziczyła Izba Skarbowa w Krakowie.

Urzędy skarbowe, podobnie jak izby skarbowe, utworzono z dniem 1 stycznia 1983 r. na mocy wspomnianej *ustawy z dnia 29 grudnia 1982 roku o urzędzie Ministra Finansów, urzędach i izbach skarbowych*. Powołane instytucje przejęły zadania po pracownikach aparatu skarbowego przesuniętego w 1975 r. z wydziałów i oddziałów finansowych Prezydium Rad Narodowych do urzędów gminnych¹⁷. Do zadań nowo powołanych urzędów skarbowych zapisanych w artykule 9 ustawy należało ustalanie i pobór podatków oraz niepodatkowych należności budżetowych od jednostek gospodarki uspołecznionej, nieuspołecznionej i osób fizycznych, z wyjątkiem zobowiązań pieniężnych od rolników oraz podatków i opłat terenowych, rejestracja jednostek gospodarki uspołecznionej, wykonywanie kontroli podatkowej w zakresie zleconym przez Izbę Skarbową, prowadzenie dochodzeń w sprawach karnych skarbowych, orzecznictwo w pierwszej instancji w sprawach karnych skarbowych, wykonywanie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych, a także kar majątkowych w zakresie określonym w przepisach Kodeksu Karnego wykonawczego oraz ustawy karnej skarbowej. W wyniku ustawy utworzono w Polsce 311 urzędów skarbowych, któ-

wych prywatnych przedsiębiorstw w gospodarce polskiej – jego geneza i struktura, „Annały UMCS” 2005, vol. 39, 4, sekcja H, s. 57.

¹⁵ Przykładami nazw przedsiębiorstw występujących w owym czasie mogą być: InterFragrances, IMPOL-I, IMPOL-II, INTERKIM i POLTO, Regina Pacanowska, *Początki polskich firm z branży kosmetycznej w dekadzie lat osiemdziesiątych*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych” 2016, t. 76, s. 486, DOI:10.12775/RDSG.2016.16; Bernadetta Nitschke, *Firmy polonijno-zagraniczne jako przejaw rozwoju sektora prywatnego u schyłku PRL-u*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Politologica* 5, 2011, s. 101.

¹⁶ *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib urzędów skarbowych i izb skarbowych* (Dz.U. z 1998 r., nr 153, poz. 996).

¹⁷ *Ustawa z dnia 28 maja 1975 r. o dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych* (Dz.U. z 1975 r., nr 16, poz. 91).

re na mocy przepisów wykonawczych¹⁸ otrzymały uprawnienia w zakresie własności rzeczowej i miejscowej. Wśród nich 71 posiadało uprawnienia w pełnym zakresie ustalania i poboru podatków od jednostek uspołecznionych, jak i nieuspołecznionych. Kolejnych pięć urzędów skarbowych uprawnionych było w zakresie opodatkowania jednostek gospodarczych uspołecznionych¹⁹. Pozostałe 235 urzędów skarbowych otrzymało zadania dotyczące opodatkowania jednostek gospodarki nieuspołecznionej. Zmiany ustrojowe w Polsce po 1989 r. przyniosły również przeobrażenia w działalności i zakresie zadań urzędów skarbowych, ich własności rzeczowej, jak i miejscowej. W wyniku utworzenia gospodarki wolnorynkowej liczba podmiotów podlegających opodatkowaniu stale wzrastała. Dochodziły do tego jeszcze zadania nakładane przez ustawodawcę, a spowodowane zmieniającą się sytuacją gospodarczą w kraju. Od 1991 r. urzędy skarbowe stały się samodzielnie bilansującymi się jednostkami budżetowymi. W roku następnym do zadań urzędów skarbowych dodano kolejne, związane z reformą podatkową. Wzrosła wówczas liczba zadań, które wykonywały urzędy skarbowe. Nowy podatek dochodowy od osób fizycznych²⁰ oraz podatek dochodowy od osób prawnych²¹ zwiększył liczbę podatników obsługiwanych przez urzędy. Lata 90. XX w. dla urzędów skarbowych przyniosły więc wiele zmian w zakresie zadań, funkcjonowania i organizacji wewnętrznej. Odejście od gospodarki planowanej do wolnorynkowej wymusiło dostosowanie systemu podatkowego do nowych realiów politycznych i gospodarczych. Zadania przydzielane administracji skarbowej cały czas ewoluowały i zmieniały się w wyniku zmian zachodzących w Polsce.

Czas transformacji systemowej w Polsce wymuszał ciągłe zmiany i reformy systemu podatkowego państwa. Wprowadzenie nowych danin na rzecz państwa oraz praca nad efektywnością ich ściągania do budżetu sprawiały, że ustawa wydana w czasach ustroju komunistycznego traciła rację bytu.

¹⁸ *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 1982 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania...*

¹⁹ Pod pojęciem gospodarki uspołecznionej do 1989 r. kryło się określenie przedsiębiorstwa, według ówczesnych standardów – jednostki gospodarczej, w której formą własności była własność państwowa lub własność spółdzielcza.

²⁰ *Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz.U. z 2020 r., poz. 1426).

²¹ *Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych* (Dz.U. z 2020 r., poz. 1406).

Nowa rzeczywistość polityczna i gospodarcza wymagała nowoczesnych rozwiązań prawnych pozwalających na normalne funkcjonowanie podmiotów w gospodarce wolnorynkowej. Pojawiły się nowe narzędzia biurowe i teleinformatyczne, jak również natury prawnej, skutkujące lepszą efektywnością działania administracji skarbowej. W 1996 r. uchwalono nową ustawę o urzędach i izbach skarbowych, która zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 1997 r.²² Urzędy otrzymały nowe uprawnienia w kwestiach właściwości rzeczowych.

Z początkiem 2004 r. zaczęło funkcjonować 20 urzędów wyspecjalizowanych dla wybranych kategorii podatników²³. Obejmują one całe województwa lub określone ich części. Do ich zadań należy obsługa największych podatników. Urzędy wyspecjalizowane przeznaczone są dla podmiotów gospodarczych, których wkład w gospodarkę kraju jest większy, ze względu na kwoty wpłacanych podatków. Jest to też ukłon w stronę przedsiębiorców, którzy mogą korzystać z obsługi jednego urzędu ukierunkowanego na specyfikę ich działalności gospodarczej.

Urzędy skarbowe w swej organizacji posiadały archiwum zakładowe lub składnicę akt. Archiwa zakładowe podlegały nadzorowi: Naczelniej Dyrekcji Archiwów Państwowych, archiwów państwowych, Ministerstwa Finansów, izb skarbowych, państwowych organów kontroli oraz organów ścigania. Początkowo ilość wytwarzanej i przekazywanej do archiwum zakładowego lub składnicy akt dokumentacji była niewielka. Po 1989 r. ilość zadań urzędów skarbowych wrosła, co spowodowało przyrost wytworzonej dokumentacji. Wprowadzanie m.in. zeznań podatkowych PIT od osiągniętego dochodu dla osób fizycznych, deklaracji VAT dla podatku od towarów i usług czy informacji PIT-11 o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy poskutkowało koniecznością ich gromadzenia i przekazywania do archiwum zakładowego/składnicy akt.

Organizacja urzędów skarbowych wyglądała różnie w każdym przypadku, gdyż zależała od wielkości obsługiwanego obszaru i specyfiki miejscowych podatników, ale ogólny schemat przedstawiał się następująco: komórka ds. Ogólnych zajmująca się obsługą sekretariatu i funkcjonowania urzędu – to

²² Ustawa z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz o urzędach i izbach skarbowych (Dz.U. z 1996 r., nr 106, poz. 489).

²³ Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 listopada 2003 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb skarbowych (Dz.U. z 2003 r., nr 209, poz. 2027).

w niej zlokalizowane było archiwum zakładowe lub składnica akt, komórka ds. Egzekucji Administracyjnej, komórka ds. Spraw Karnych Skarbowych, komórka ds. Kontroli Podatkowej, komórka ds. Postępowania Podatkowych, komórka ds. Rachunkowości Podatkowej, komórka ds. Rachunkowości Budżetowej, komórka ds. Rejestracji Podatników, komórka ds. Wprowadzania Danych, komórki ds. Obsługi Bezpośredniej, w których przyjmowało się podatników, a następnie weryfikowało złożone dokumenty. Wspomniane komórki tworzyły wieloosobowe stanowiska pracy, referaty bądź działy, w zależności od liczby pracowników.

Archiwa zakładowe bądź składnice akt urzędów skarbowych w chwili powstania najczęściej nie przejmowały dokumentacji jednostek, których kompetencje przejmował sam urząd skarbowy. Wyjątkiem są urzędy zlokalizowane w Krakowie, które przejęły dokumentację wydziałów finansowych prezydiów dzielnicowych rad narodowych oraz powstałych następnie na ich podbudowie wydziałów finansowych urzędów dzielnicowych miasta Krakowa. Zdarzało się także, że przejęły akta innych jednostek, które funkcjonowały wcześniej w tych samych budynkach co urzędy, np. Drugi Urząd Skarbowy Kraków-Śródmieście (obecnie Urząd Skarbowy Kraków-Stare Miasto) przejął akta Okręgowego Urzędu Likwidacyjnego w Krakowie i Rejonowego Urzędu Likwidacyjnego w Krakowie, funkcjonujących w latach 1946–1951²⁴.

Ciekawymi aktami, które były jeszcze do niedawna w posiadaniu archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie, są akta odziedziczone po wspomnianych wyżej urzędach likwidacyjnych. Jest to dokumentacja dotycząca ustalenia stanu prawnego nieruchomości. Przede wszystkim służyła do ustalenia, jaki był status danego majątku (opuszczony lub poniemieczki), podjęcia działań zmierzających do zabezpieczenia majątków do czasu objęcia ich w zarząd przez właściwe ze względu na rodzaj majątku władze, wykonywania orzeczeń o przepadku lub o zabezpieczeniu przepadku majątku, sporządzenia i kontroli ich inwentarza, dokonywania szacowania majątków, zbywana ruchomości i urzędzeń stanowiących część składową przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, ustalania wysokości nakładów w majątkach opuszczonych, dokonywania rozliczeń z osobami, którym

²⁴ Powołane *Dekretem z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieczkich* (Dz.U. z 1946 r., nr 13, poz. 87) oraz *Ustawą z dnia 18 listopada 1948 r. o zmianie organizacji i zakresie działania urzędów likwidacyjnych* (Dz.U. z 1948 r., nr 57, poz. 454).

przywrócono posiadanie majątków opuszczonych, zabezpieczenia kosztów nadzoru i zarządu majątków opuszczonych, dochodzenia należności powstałych w związku z zarządem i likwidacją majątków czy składania wniosków o ujawnienie w księgach wieczystych i innych rejestrach publicznych przejścia praw majątkowych na rzecz Państwa i osób prawa publicznego. Wspomniane akta, wraz z ich swoistym uzupełnieniem w postaci niemal kompletnych akt dotyczących postępowań podatkowych w podatku od spadków i darowizn, odziedziczonych po Prezydium Dzielnicy Rady Narodowej Kraków-Stare Miasto, Wydziale Finansowym Urzędu Dzielnicy Kraków-Śródmieście, Wydziale Finansowym Urzędu Skarbowego Kraków-Podgórze oraz Drugim Urzędzie Skarbowym Kraków-Śródmieście i Urzędzie Skarbowym Kraków-Podgórze zostały w ostatnich latach przekazane lub są w trakcie przekazywania do Archiwum Narodowego w Krakowie²⁵. Bogata i rzetelnie prowadzona dokumentacja stanowi nieocenione źródło informacji o historii materialnej Krakowa, trudnościach lokalowych w powojennej rzeczywistości, a przede wszystkim o stanie prawnym nieruchomości krakowskich w ciągu ostatnich dziesięcioleci. Zwłaszcza ten ostatni fakt stanowi podstawę do licznych kwerend prowadzonych na zlecenie m.in. Prokuratury Regionalnej w Krakowie.

Innym ciekawym rodzajem dokumentacji są karty ewidencyjne podatników prowadzących działalność gospodarczą w latach 1945–1993. Karty te, prowadzone przed wprowadzeniem systemu podatkowego znanego w chwili obecnej (przede wszystkim podatku dochodowego i podatków pośrednich), zawierają informacje o danych podatnika, rodzaju prowadzonej działalności, adresie i wymiarze płaconego podatku w danym okresie. Najciekawszy pod względem historycznym jest zbiór dotyczący krakowskiego śródmieścia, zwłaszcza w okresie powojennym. Zachowane i uporządkowane karty, w liczbie ok. 8 300 sztuk, zostały w ostatnich latach przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie²⁶. Dalsza część tej dokumentacji,

²⁵ Jako dopływy do zespołów archiwalnych: 29/1052 Okręgowy Urząd Likwidacyjny w Krakowie (2003 j.a.), 29/1614 Prezydium Dzielnicy Rady Narodowej Kraków-Stare Miasto (5989 j.a.), 29/2299 Rejonowy Urząd Likwidacyjny w Krakowie (140 j.a.), 29/2300 Urząd Dzielnicy Kraków-Śródmieście (5301 j.a.), 29/2515 Urząd Dzielnicy Kraków-Podgórze w Krakowie (351 j.a.), 29/2744 II Urząd Skarbowy Kraków-Śródmieście (4829 j.a.), 29/3003 Urząd Skarbowy Kraków-Podgórze (615 j.a.).

²⁶ Jako dopływ do zespołu archiwalnego nr 29/1614 Prezydium Dzielnicy Rady Narodowej Kraków-Stare Miasto.

odnosząca się przede wszystkim do podatników z lat 80. i pierwszej połowy lat 90. XX w., w ilości ok. 19 mb, która została w 2018 r. przekwalifikowana do materiałów archiwalnych, jest obecnie w trakcie porządkowania przez archiwistów obsługujących magazyn archiwum Urzędu Skarbowego Kraków-Stare Miasto²⁷.

Poza wymienionymi powyżej rodzajami dokumentacji archiwisci Wydziału Archiwum IAS w Krakowie na bieżąco porządkują i oddają do archiwów państwowych dokumentację stanowiącą własne materiały archiwalne, jak np. akty prawa wewnętrznego, organizacji urzędów czy sprawozdawczości, a przede wszystkim materiały archiwalne, które zostały przekwalifikowane w trakcie brakowania. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowią przykładowe akta podatkowe, typowe dla danego rodzaju podatku z każdego roku, z każdej dziedziny merytorycznej, obsługiwanej przez urzędy skarbowe.

Po 27 latach od powołania urzędów i izb skarbowych w Polsce rozpoczęła się kolejna reforma administracji skarbowej. Jej zadaniem było połączenie instytucji zajmujących się ściąganiem podatków. I tak, od 1 kwietnia 2015 r. scalono izby skarbowe z urzędami skarbowymi, tworząc organizacyjnie jedną instytucję na terenie danego województwa, pozostawiając im jednak status organów podatkowych różnego stopnia²⁸. Podporządkowano urzędy skarbowe izbom skarbowym, które przejęły majątek i szereg uprawnień natury organizacyjnej względem urzędów skarbowych. W tym dniu urzędy przestały być samodzielnymi jednostkami budżetowymi. Do 31 marca 2015 r. na terenie województwa małopolskiego istniało 28 urzędów skarbowych (27 urzędów skarbowych oraz jeden wyspecjalizowany wojewódzki urząd skarbowy obejmujący swym zasięgiem obszar województwa małopolskiego)²⁹.

²⁷ Wszystkie przytaczane w artykule dane liczbowe dotyczące rozmiarów i ewidencji zasobu archiwum podawane są na podstawie skontrum oraz sprawozdań rocznych i okresowych Wydziału Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie.

²⁸ *Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o Służbie Celnej, ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2015 r., poz. 211).

²⁹ Urzędy Skarbowe będące samodzielnymi jednostkami gospodarczymi na terenie województwa Małopolskiego na dn. 31 marca 2015 r., które od 1 kwietnia 2015 r. stały się częścią jednostki budżetowej o nazwie Izba Skarbowa w Krakowie. Były to: Małopolski Urząd Skarbowy jako urząd skarbowy wyspecjalizowany oraz urzędy skarbowe w Bochni, Brzesku, Chrzanowie, Dąbrowie Tarnowskiej, Gorlicach, Limanowej, Miechowie, Myślenicach, Nowym Sączu, Nowym Targu, Olkuszu, Oświęcimiu, Proszowiu-

Dzień 1 kwietnia 2015 r. to również data utworzenia pierwszej samodzielnej komórki zajmującej się wyłącznie obsługą i organizacją archiwum zakładowego w ramach Izby Skarbowej w Krakowie. Powstał wówczas Drugi Samodzielny Oddział Logistyki (LO-2)³⁰, zlokalizowany strukturalnie w pionie logistyki Izby Skarbowej w Krakowie i podległy bezpośrednio zastępcy Dyrektora Izby Skarbowej w Krakowie. Objął swoim zasięgiem wcześniejsze archiwum zakładowe Izby Skarbowej oraz archiwa zakładowe i składnice akt wszystkich urzędów skarbowych w województwie małopolskim, tworząc jedno archiwum zakładowe Izby Skarbowej w Krakowie. Do obsługi zasobu, wynoszącego 34 179 mb³¹ i zlokalizowanego w 34 lokalizacjach rozsianych po całym województwie, skierowano 24 pracowników, którzy w większości pełnili wcześniej obowiązki archiwistów w urzędach skarbowych.

Powstanie tak dużego, a jednocześnie tak rozproszonego lokalizacyjnie archiwum zakładowego wymagało wiele pracy, zwłaszcza w zakresie opracowania wspólnych procedur i jednolitych standardów pracy, doposażenia części magazynów w niezbędny sprzęt oraz porządkowania zasobu w miejscach, gdzie wcześniej obsługa archiwum nie była powierzona wykwalifikowanemu archiwście. Mimo ogromu pracy przystąpiono do nowych zadań z dużym zaangażowaniem wszystkich członków nowej komórki archiwum, co poskutkowało sprawną organizacją nowej struktury i ustaleniem wspólnych procedur. Ciekawym wyzwaniem, zarówno dla komórki ds. obsługi archiwum, jak i dla archiwów państwowych była zmiana właściwości miejscowej dla wniosków dotyczących udzielania zgody na brakowanie dokumentacji niearchiwalnej. Dotychczas archiwum zakładowe każdego urzędu skarbowego podlegało właściwemu miejscowo archiwum państwowemu, natomiast od 1 kwietnia 2015 r. – w związku z konsolidacją procesów pomocniczych administracji podatkowej i powstaniem jednego archiwum

cach, Sucheju Beskidzkiej, Wadowicach, Wieliczce, Zakopanem. Ponadto: Pierwszy Urząd Skarbowy w Krakowie, Pierwszy Urząd Skarbowy w Tarnowie, Drugi Urząd Skarbowy w Krakowie, Drugi Urząd Skarbowy w Tarnowie oraz urzędy skarbowe na terenie miasta Krakowa: Kraków-Krowodrza, Kraków-Nowa Huta, Kraków-Podgórze, Kraków-Prądnik, Kraków-Stare Miasto i Kraków-Śródmieście.

³⁰ Zarządzenie nr 8 Dyrektora Izby Skarbowej w Krakowie z dnia 1 kwietnia 2015 r. w sprawie nadania Izbie Skarbowej w Krakowie Regulaminu Organizacyjnego.

³¹ Stan wg skontrum przeprowadzonego przy tej okazji w okresie od 1 kwietnia do 3 lipca 2015 r.

zakładowego dla wszystkich jednostek administracji podatkowych w województwie, wszystkie wnioski – zgodnie z właściwością miejscową – są kierowane do Archiwum Narodowego w Krakowie. Ponadto Izba Skarbo- wa w Krakowie, wszystkie urzędy skarbowe z terenu właściwości miejscowej Archiwum Narodowego w Krakowie, Izba Celną w Krakowie i Urząd Kontroli Skarbowej w Krakowie oraz urzędy skarbowe w Chrzanowie i Oświęcimiu (właściwość miejscowa Archiwum Państwowego w Katowicach) były jednostkami wytwarzającymi materiały archiwalne i prowadziły archiwa zakładowe. Natomiast urzędy i oddziały celne wytwarzały jedynie dokumentację kat. B25. Z kolei pozostałe urzędy skarbowe z terenu właści- wości miejscowej Archiwum Państwowego w Katowicach (US Wadowice, US Sucha Beskidzka i US Olkusz) oraz Archiwum Państwowego w Kiel- cach (US Miechów), które weszły w 2017 r. w skład IAS w Krakowie, nie były ustalone wcześniej jako jednostki wytwarzające materiały archiwalne i prowadziły składnice akt. Dla znacznej części archiwistów Izby Skarbowej wymusiło to zmianę dotychczasowego systemu przygotowania spisów akt przeznaczonych do brakowania, co skutkuje stopniowym ich ujednoczeniem w skali całego województwa, a dla Archiwum Narodowego w Krakowie la- winowym wzrostem liczby wniosków kierowanych ze strony administracji podatkowej³².

Dodatkowym wyzwaniem było wprowadzenie we wrześniu 2015 r. sys- temu informatycznego klasy EZD jako systemu wspomagającego do obsługi kancelaryjnej tzw. zadań wspólnych (klasy od 0 do 3 jednolitego rzeczowego wykazu akt), stopniowo obejmującego również zadania merytoryczne ko- mórek podatkowych. Powoduje to podjęcie szeregu działań zmierzających do powstania i obsługi składów chronologicznych, a docelowo archiwizacji dokumentacji w postaci elektronicznej.

³² Przed konsolidacją procesów pomocniczych administracji podatkowej w kwietniu 2015 r., a następnie powołaniem Krajowej Administracji Skarbowej w marcu 2017 r., każda jednostka administracji podatkowej i celnej kierowała samodzielnie wnioski o zgodę na brakowanie akt. Najczęściej były to pojedyncze sprawy w ciągu jednego roku. Od kiedy całość tych działań realizowana jest przez komórkę archiwum przy Izbie Skarbowej, a następnie Izbie Administracji Skarbowej w Krakowie, liczba wniosków przedstawia się następująco: w 2015 r. – 15 wniosków na 1658,55 mb akt (niepełny rok), w 2016 r. – 29 wniosków na 4450,55 mb akt, w 2017 r. – 33 wnioski na 4228,49 mb akt, w 2018 r. – 47 wniosków na 3152,01 mb akt, w 2019 r. – 52 wnioski na 3499,10 mb akt (wyliczenia własne na podstawie posiadanych materiałów ewidencyjnych Wydziału Archiwum IAS w Krakowie).

Ostatnie duże zmiany w administracji skarbowej wynikały z utworzenia z dniem 1 marca 2017 r. Krajowej Administracji Skarbowej³³. Kluczowym elementem zmian było włączenie w struktury dotychczasowej Izby Skarbowej w Krakowie (od 2 grudnia 2016 r. Izby Administracji Skarbowej w Krakowie)³⁴ – Izby Celnej w Krakowie oraz podległych jej urzędów celnych z terenu województwa małopolskiego oraz Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie. Nowo powstała Izba Administracji Skarbowej w Krakowie objęła zwierzchnictwo nad urzędami skarbowymi w województwie małopolskim oraz Małopolskim Urzędem Celno-Skarbowym w Krakowie powstałym z połączenia terenowych struktur celnych i Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie.

Jednocześnie, z dniem 1 marca 2017 r., dotychczasowa komórka ds. archiwum, czyli Drugi Samodzielny Oddział Logistyki został przemianowany na Wydział Archiwum. Natomiast nowo „nabyte” archiwa celnicze (po urzędach celnych i Izbie Celnej w Krakowie) oraz po Urzędzie Kontroli Skarbowej w Krakowie stały się częścią archiwum zakładowego Izby Administracji Skarbowej w Krakowie. Przejęto w sumie około 9 000 mb dokumentacji celnej oraz dokumentacji po Urzędzie Kontroli Skarbowej w Krakowie³⁵. Z przejściem akt nie zawsze wiązało się przejście archiwisty, który te archiwa obsługiwał (np. archiwa po Izbie Celnej w Krakowie oraz po Urzędzie Celnym w Krakowie zostały przejęte bez obsługujących je wcześniej archiwistów). Przejęta dokumentacja tylko częściowo była uporządkowana zgodnie z przepisami kancelaryjno-archiwalnymi. W związku z tym archiwiści z Wydziału Archiwum IAS rozpoczęli porządkowanie tych akt, by móc korzystać z przejętego zasobu. Zasób ten jest ogromny i różnorodny. Niejednokrotnie wcześniejsze zmiany organizacyjne spowodowały, że w poszczególnych magazynach umieszczano dokumentację nie tylko jednej instytucji, ale wielu. Wspomnieć należy również o tym, że dokumentacja po tych samych instytucjach nierzadko jest rozdzielona w kilku magazynach znajdujących się nawet w różnych miastach (np. po Izbie Celnej w Krakowie

³³ Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1947).

³⁴ Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1948).

³⁵ Dane szacunkowe na podstawie trwającego skontrum przejmowanej dokumentacji, zarządzanej decyzją nr 42 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Krakowie z dnia 5 lipca 2017 r.

wie przechowywana jest w Krakowie i w Nowym Targu). Wiązą się z tym trudności logistyczne, jak chociażby te związane z udostępnianiem czy brakowaniem dokumentacji, gdy kilku archiwistów z różnych miejscowości (Kraków, Nowy Targ, Nowy Sącz, Tarnów) ma pod swą pieczę dokumentację po tej samej instytucji.

Włączenie do Izby Administracji Skarbowej w Krakowie Izby Celnej w Krakowie, Urzędu Celnego w Nowym Sączu oraz Urzędu Celnego w Krakowie, Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie – i innych zlikwidowanych wcześniej jednostek – wzbogaciło zasób Wydziału Archiwum o różnorodną, niejednokrotnie bardzo ciekawą, dokumentację, głównie celniczą, poczynając od 1946 r., a na 2017 r. kończąc. Jest to dokumentacja po ponad 15 dawnych jednostkach organizacyjnych, które w tych latach powstawały i ulegały likwidacji, m.in.: Dyrekcja Ceł w Krakowie (1949–1952), Urząd Celny w Krakowie (1945–2002), Urząd Kontroli Skarbowej w Krakowie (1992–2017), Izba Celna w Krakowie (2002–2017), Urząd Celny I w Krakowie (2002–2004), Urząd Celny II w Krakowie (2002–2004), Urząd Celny w Krakowie (2004–2017) oraz po innych jednostkach spoza Krakowa, a nawet spoza województwa małopolskiego (Urząd Celny w Kielcach, Urząd Celny w Nowym Targu, Urząd Celny w Nowym Sączu, Urząd Celny w Tarnowie). Ponadto Izby i urzędy celne oraz Urząd Kontroli Skarbowej w Krakowie miały odrębne przepisy kancelaryjno-archiwalne i, co zrozumiałe, różniące się od przepisów obowiązujących w izbach i urzędach skarbowych. Zaszłości historyczne w rozwoju i reorganizacjach administracji celno-skarbowej przyczyniają się do trudności związanych z porządkowaniem tej dokumentacji. Nie ułatwia tego stanu fakt, że tylko izby celne i urzędy kontroli skarbowej posiadały archiwa zakładowe. Urzędy celne zaś dysponowały jedynie składnicami akt. Ponadto do kategorii B25 czy A kwalifikowane były w okresie wcześniejszym dokumenty, które niekoniecznie według obecnych kryteriów zasługują na tak długie bądź trwałe okresy przechowywania. Przykładowo, do 2002 r. odprawy celne towarów na określony czas w przywozie lub wywozie (tzw. czasówki) posiadały kategorię B25, a następnie wszystkie odprawy objęto kategorią archiwalną nie dłuższą niż B10. Z kolei do 2017 r. wszystkie sprawozdania posiadały kategorię B5, a teraz sprawozdania roczne, wieloletnie i okresowe niemające odpowiedników rocznych to kat. A.

Jedną z pierwszych instytucji powstałych po II wojnie światowej była Dyrekcja Ceł w Krakowie³⁶ (w całej Polsce było tylko pięć takich Dyrekcji) – utworzono ją na wzór Dyrekcji Ceł funkcjonujących w Polsce przed wojną. Działała w latach 1946–1952 i była organem drugiej instancji w stosunku do kilku urzędów celnych. Rozległa właściwość miejscowa obejmowała obok współczesnych województw małopolskiego i świętokrzyskiego nawet część województwa podkarpackiego i lubelskiego. W zachowanych do dziś dokumentach z lat 40. XX w. doskonale widać proces organizacji administracji celnej po II wojnie światowej. Trudności lokalowe, braki w materiałach biurowych (np. dokumenty sporządzane na drukach zawierających hitlerowską „swastykę”) czy postępowanie z mieniem pozostawionym przez administrację III Rzeszy, to tylko część zagadnień znajdujących odbicie w tej dokumentacji. Obecnie ta dokumentacja stanowi osobny zespół archiwalny i od lipca 2019 r. znajduje się w zasobie Archiwum Narodowego w Krakowie³⁷.

Inny rodzaj dokumentacji w archiwum IAS stanowią akta po Urzędzie Celnym w Krakowie³⁸ – jednym z pierwszych powstałych po II wojnie światowej w Polsce. Urząd ten funkcjonował przez ponad 56 lat (1945–2002) i był pierwszą instancją w sprawach celnych, początkowo dla dzisiejszych województw małopolskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego i lubelskiego, a z czasem dla północnej części małopolskiego, całego świętokrzyskiego, a nawet części mazowieckiego. Urząd ten najpierw podlegał krakowskiej Dyrekcji Ceł, jednak postępująca centralizacja sprawiła, że organ drugiej instancji w sprawach celnych został przeniesiony do Warszawy³⁹. Tak długi okres funkcjonowania Urzędu sprawił, że w dokumentacji można znaleźć wiele ciekawych akt, w których widać zmiany zachodzące w administracji celnej od czasów głębokiego PRL, przez widoczne zależności naszego kraju od państw bloku wschodniego na przełomie XX i XXI w. i wreszcie okres

³⁶ Jednostka została utworzona w czerwcu 1946 r. na mocy *dekretu z dnia 27 czerwca 1946 r. o zmianie dekretu z dnia 11 kwietnia 1945 r. o ustroju władz administracji skarbowej oraz skarbowych organów wykonawczych* (Dz.U. z 1946 r., nr 34, poz. 209).

³⁷ ANK, Dyrekcja Ceł w Krakowie, Zespół archiwalny nr 29/3888, akta o sygn. 29/3888/1–19.

³⁸ Jednostka została powołana do życia *dekretem z dnia 11 kwietnia 1945 r. o ustroju władz administracji skarbowej oraz skarbowych organów wykonawczych* (Dz.U. z 1945 r., nr 12, poz. 64).

³⁹ Centralny Zarząd Ceł (1952–1962) i Główny Urząd Ceł (1962–2002).

przygotowań do wejścia Polski do Unii Europejskiej. Dążenie do wprowadzenia oszczędności w administracji wymusiło zmiany i doprowadziło do podziału na urzędy celne jako organy pierwszej instancji i Izbę Celną w Krakowie jako organ drugiej instancji (przejęła ona część uprawnień likwidowanego Głównego Urzędu Cei w Warszawie). Wśród dokumentacji zachowało się wiele ciekawych przykładów odpraw celnych czasowych, począwszy od lat 70. XX w. Ponadto równie ciekawe są akta osobowe funkcjonariuszy celnych od lat 60. XX w. i mnóstwo wszelakich sprawozdań, analiz i wytycznych dotyczących organizacji polskiej administracji celnej. Rozległy obszar działania Urzędu sprawił, że instytucja ta posiadała wiele tzw. komórek zewnętrznych: posterunków i oddziałów celnych. Posterunki często mieściły się na granicach właściwości miejscowej tej instytucji, w związku z czym w magazynach w Krakowie znajduje się jeszcze sporo akt ze Skarżyska-Kamiennej, Końskich, Starachowic, Ostrowca Świętokrzyskiego, Sandomierza, Staszowa, Tarnowa czy Dębicy. Jest to głównie dokumentacja związana z wykonywaniem odpraw celnych różnych towarów. Niemniej zachowane ewidencje mogą być świetnym źródłem wiedzy o tym, jakie towary kiedyś były przewożone przez polskie granice.

Wejście Polski do Unii Europejskiej wymusiło spore zmiany w administracji celnej. W maju 2002 r. zaczęły działalność Izba Celna w Krakowie⁴⁰ i Izba Celna w Nowym Targu (do 2003 r.) oraz podlegające im urzędy celne w Kielcach (do 2005 r.), Krakowie (Urząd Celny I i Urząd Celny II, a od maja 2004 r. po prostu Urząd Celny w Krakowie), w Nowym Targu (do maja 2015 r.) i w Nowym Sączu. Powstanie Izby Celnej w Nowym Targu oraz Izby Celnej w Kielcach (w sierpniu 2005 r.) sprawiło, że Izba Celna w Krakowie swoją właściwość rozciągała już tylko na część województwa małopolskiego. Co oczywiste, działalność nowych jednostek znalazła odbicie również w dokumentacji. Zgłoszenia celne, deklaracje akcyzowe czy sprawy kontroli i dochodzeniowo-śledcze stały się domeną urzędów celnych. Ciekawe dokumenty dotyczące np. przywożonych z wakacji „pamiątek” (zakazanych Konwencją CITES dotyczącą obrotu zagrożonymi gatunkami roślin i zwierząt) można znaleźć wśród akt zwłaszcza Urzędu Celnego

⁴⁰ Jednostka została utworzona 1 maja 2002 r. na mocy *ustawy z dnia 20 marca 2002 r. o przekształceniach w administracji celnej oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz.U. z 2002 r., nr 41, poz. 365) i *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2002 r. w sprawie utworzenia izb celnych i urzędów celnych oraz określenia ich siedzib* (Dz.U. z 2002 r., nr 43, poz. 392).

w Krakowie (obecnie Małopolski Urząd Celno-Skarbowy w Krakowie), posiadającego m.in. placówkę przy lotnisku w Balicach. Chcąc zaś zaspokoić ciekawość na temat przemytu papierosów, tytoniu czy nielegalnych automatów, należy oddać się lekturze akt „dochodzeniówki”⁴¹. Natomiast „suche” fakty na temat tego rodzaju działalności przestępczej znaleźć oczywiście można w dokumentacji statystycznej organów pierwszej, jak i zbiorczo organów drugiej instancji. Izba Celna zaś wyspecjalizowała się w dokumentacji kadrowej, płacowej, egzekucyjnej, logistycznej oraz odwoławczej od decyzji naczelników urzędów celnych. Od początku jej funkcjonowania powyższe zagadnienia zostały usunięte z kompetencji naczelników urzędów celnych. Ponadto krakowska Izba obsługiwała kilka centralnych systemów przywozu i wywozu towarów (m.in. ZEFIR, CELINA), z których od końca lat 90. XX w. korzystała cała administracja celna państwa. Dokumentacja systemów, dopóki taki system jest wykorzystywany, nie może być zniszczona i przez to stanowi niemały procent zasobu.

Z kolei po istniejącym równolegle Urzędzie Kontroli Skarbowej w Krakowie (1992–2017) pozostała dokumentacja wielu ciekawych i skomplikowanych spraw dotyczących kontroli skarbowych. Powstały na podstawie *ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej*⁴² urząd zajmował się sprawami dotyczącymi najpoważniejszych przestępstw podatkowych oraz kontrolą branż tzw. wrażliwych, jak handel paliwami czy handel stałą, gdzie mogły występować najpoważniejsze uszczuplenia w dochodach budżetu państwa. Wraz z dokumentacją Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie archiwum Izby Administracji Skarbowej wzbogaciło się również o dokumentację po innych zlikwidowanych jednostkach, takich jak: Inspektorat Kontrolno-Rewizyjny w Krakowie (1958–1976), Okręgowy Zarząd Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej w Krakowie (1976–1982), Regionalny Inspektorat Celny w Krakowie (1999–2000) czy Generalny Inspektorat Celny Delegatura w Krakowie (1999–2000).

Powstanie Krajowej Administracji Skarbowej w 2017 r. spowodowało kolejne zmiany w administracji celnej. Na miejsce Izby Celnej w Krakowie, Urzędu Celnego w Krakowie, Urzędu Celnego w Nowym Sączu i Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie przy Izbie Administracji Skarbowej

⁴¹ „Dochodzeniówka” to potoczne określenie komórek: Referatu Karnego Skarbowego (2004–2009), a następnie Referatu Dochodzeniowo-Śledczego (2009–2017).

⁴² *Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej* (Dz.U. z 2016 r., poz. 720).

w Krakowie utworzono Małopolski Urząd Celno-Skarbowy w Krakowie. Do magazynów Izby Administracji Skarbowej w Krakowie trafiają obecnie dokumenty z centrali Izby, dokumentacja celnicza, kontroli skarbowej oraz z urzędów skarbowych. Jedno archiwum przejmuje dokumentację istniejących do niedawna samodzielnie 36 jednostek, które miały dotąd swoje archiwa zakładowe i składnice akt.

Z chwilą utworzenia Krajowej Administracji Skarbowej wprowadzono również nowe przepisy kancelaryjne, które obowiązują od 1 marca 2017 r. Nowa instrukcja kancelaryjna i archiwalna oraz nowy jednolity rzeczowy wykaz akt są podstawą funkcjonowania kancelaryjnego jednostek Krajowej Administracji Skarbowej do chwili obecnej⁴³.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r.⁴⁴ archiwum zakładowe Izby Administracji Skarbowej w Krakowie mieści się w 35 lokalizacjach na terenie województwa małopolskiego. Obsługuje, przejmuje i przechowuje w 131 magazynach dokumentację z 31 organów Krajowej Administracji Skarbowej: Izby Administracji Skarbowej w Krakowie, 29 urzędów skarbowych województwa małopolskiego oraz Małopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Krakowie. Wszystko to sprawia, że archiwum zakładowe przyjmuje akta łącznie z 501 komórek organizacyjnych, w których pracuje i pełni służbę ok. 4 700 urzędników i funkcjonariuszy służby celno-skarbowej.

Jak już wspomniano, lokale archiwum mieszczą się w 131 pomieszczeniach o powierzchni 4 906 m² i zlokalizowane są w znacznej mierze w budynkach małopolskiej administracji skarbowej, przede wszystkim urzędów skarbowych. Jedynie kilka z nich mieści się w budynkach wynajmowanych od podmiotów zewnętrznych ze względu na brak stosownej powierzchni w budynkach własnych. Stan lokalowy jest generalnie dobry, choć w znacznej mierze zdeterminowany stanem ogólnym budynków administracji skarbowej, dlatego też Wydział Archiwum posiada zarówno magazyny nowoczesne i spełniające wszelkie współczesne normy przechowywania dokumen-

⁴³ Zarządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej izb administracji skarbowej, urzędów skarbowych i urzędów celno-skarbowych oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego izb administracji skarbowej (Dz.Urz. Min. Fin. z 2017 r., poz. 43).

⁴⁴ Dane na podstawie Regulaminów Organizacyjnych Izby Administracji Skarbowej w Krakowie, Małopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Krakowie oraz urzędów skarbowych w województwie małopolskim. Wspomniane Regulaminy dostępne są na stronie internetowej Izby Administracji Skarbowej w Krakowie, <https://www.malopolskie.kas.gov.pl> (odczyt: 30.12.2020 r.).

tacji archiwalnej, w tym nowoczesny system ochrony przeciwpożarowej, klimatyzację, system kontroli dostępu oraz monitoring, jak i wymagające remontu oraz modernizacji wyposażenia, zwłaszcza wśród lokacji przejętych po administracji celnej. Dominują regały kompaktowe jezdne, choć ciągły przyrost archiwizowanej dokumentacji niejednokrotnie wymusza uzupełnienie powierzchni przechowywania o dodatkowe metalowe regały stacjonarne. Natomiast pracownicy Wydziału Archiwum posiadają w zdecydowanej większości zorganizowane stanowiska pracy w pomieszczeniach biurowych poszczególnych urzędów, które obsługują, oraz stanowiska do pracy z aktami w niektórych magazynach archiwalnych.

W styczniu 2020 r. archiwum zakładowe IAS w Krakowie posiadało w swoim zasobie 44 577 mb dokumentacji, w tym 543 mb materiałów archiwalnych wytworzonych przez Izbę Administracji Skarbowej w Krakowie, Izbę Skarbową w Krakowie, Izbę Celną w Krakowie, Urząd Kontroli Skarbowej w Krakowie, Małopolski Urząd Celno-Skarbowy w Krakowie oraz urzędy skarbowe i celne województwa małopolskiego⁴⁵.

Tylko w latach 2019–2020 archiwum zakładowe IAS w Krakowie rozpoczęło procedurę przekazywania 79,23 mb materiałów archiwalnych do Archiwum Narodowego w Krakowie oraz do Archiwum Państwowego w Katowicach (materiały US Oświęcim). Procedura ta została zakończona potwierdzeniem poprawności uporządkowania i zatwierdzeniem spisów dla 40,86 mb materiałów archiwalnych (Archiwum Narodowe w Krakowie dla 39,46 mb materiałów archiwalnych i Archiwum Państwowe w Katowicach dla 1,4 mb materiałów archiwalnych).

Archiwum Zakładowe IAS w Krakowie rocznie przejmuje średnio 3 500 mb dokumentacji, w tym ok. 20 mb dokumentacji kat A. Równocześnie realizuje procedurę brakowania i niszczenia rocznie dla średnio 3 500 mb dokumentacji niearchiwalnej, której okres przechowywania w magazynach archiwum minął. W ramach procesów brakowania rocznie zostaje przekwalifikowanych średnio kilkanaście metrów bieżących dokumentacji do materiałów archiwalnych (np. w 2016 r. było to 23,57 mb, w 2017 r. 20,81 mb, w 2018 r. 12,3 mb, a w 2019 r. 10,46 mb)⁴⁶.

⁴⁵ Sprawozdanie z wykonania czynności w archiwum zakładowym za rok 2019 Wydziału Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie z dn. 9 kwietnia 2020 r.

⁴⁶ Dane ze sprawozdań rocznych Drugiego Samodzielnego Oddziału Logistyki Izby Skarbowej w Krakowie i Wydziału Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie za lata 2015–2019.

W zakresie realizacji udostępniania dokumentacji archiwum zakładowe IAS w Krakowie rocznie realizuje średnio 3 000 wniosków o udostępnienia/wypożyczenie dokumentacji. Dla przykładu, w 2019 r. archiwum zrealizowało 3 472 wnioski, w tym 2 173 udostępnienia dokumentacji na miejscu oraz 1 299 wypożyczeń dokumentacji⁴⁷. Wskazane powyżej udostępnienia/wypożyczenia to prawie w całości realizacja wniosków kierowanych do Wydziału z komórek organizacyjnych obsługiwanych jednostek. Zdarzają się również pojedyncze udostępnienia dokumentacji poza strukturę małopolskiej administracji skarbowej. Takie udostępnienia wymagają wniosku wraz z uzasadnieniem kierowanego do dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Krakowie. Wydział Archiwum przeprowadza również kwerendy dla instytucji zewnętrznych. Do tej pory najliczniejsze kwerendy zostały zrealizowane dla Prokuratury Regionalnej w Krakowie i jej jednostek podległych.

Zadania w Wydziale Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie wykonuje 25 pracowników oraz naczelnik Wydziału. Całość kadry archiwistów jest wysoko wykwalifikowana. Wszyscy pracownicy Wydziału ukończyli kurs kancelaryjno-archiwalny I stopnia. Wielu pracowników odbyło również kurs kancelaryjno-archiwalny II stopnia, posiada wykształcenie wyższe, w tym na kierunku Historia ze specjalizacją archiwalną. Znaczącą rolę odgrywa też doświadczenie – większość pracowników Wydziału Archiwum posiada kilkunastoletni lub dłuższy staż pracy w administracji skarbowej i celnej. Kombinacja tych dwóch elementów – wiedzy i doświadczenia – pozwala właściwie zarządzać oraz postępować z tak ogromnym zasobem, jaki został zgromadzony w archiwum zakładowym Izby Administracji Skarbowej w Krakowie.

BIBLIOGRAFIA

Druki urzędowe

Dekret z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. z 1946 r., nr 13, poz. 87).

Dekret z dnia 11 kwietnia 1945 r. o ustroju władz administracji skarbowej oraz skarbowych organów wykonawczych (Dz.U. z 1945 r., nr 12, poz. 64).

⁴⁷ Ibidem.

- Dekret z 27 czerwca 1946 r. o zmianie dekretu z dnia 11 kwietnia 1945 r. o ustroju władz administracji skarbowej oraz skarbowych organów wykonawczych (Dz.U. z 1946 r., nr 34, poz. 209).*
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 maja 1975 r. w sprawie określenia siedzib okręgowych zarządów dochodów państwa i kontroli finansowej oraz terytorialnego zakresu ich działania (Dz.U. z 1975 r., nr 18, poz. 102).*
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 1982 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib urzędów skarbowych i izb skarbowych (Dz.U. z 1983 r., nr 3, poz. 22).*
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib urzędów skarbowych i izb skarbowych (Dz.U. z 1998 r., nr 153, poz. 996).*
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 listopada 2003 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb skarbowych (Dz.U. z 2003 r., nr 209, poz. 2027).*
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2002 r. w sprawie utworzenia izb celnych i urzędów celnych oraz określenia ich siedzib (Dz.U. z 2002 r., nr 43, poz. 392).*
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 1975 r. w sprawie utworzenia okręgowych oddziałów Państwowej Komisji Cen (Dz.U. z 1975 r., nr 20, poz. 110).*
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1976 r. w sprawie warunków, trybu i organów właściwych do wydawania zagranicznym osobom prawnym i fizycznym uprawnień do tworzenia przedstawicielstw na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dla wykonywania działalności gospodarczej (Dz.U. z 1976 r., nr 11, poz. 63).*
- Uchwała nr 24 Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1979 r. w sprawie tworzenia i działalności w kraju przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (M.P. z 1979 r., nr 4, poz. 36).*
- Ustawa z dnia 28 maja 1975 r. o dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz.U. z 1975 r., nr 16, poz. 91).*
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 1991 r., nr 100, poz. 442).*
- Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1947).*
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1426).*
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1406).*
- Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o przekształceniach w administracji celnej i zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2002 r., nr 41, poz. 365).*
- Ustawa z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz o urzędach i izbach skarbowych (Dz.U. z 1996 r., nr 106, poz. 489).*
- Ustawa z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów, urzędach i izbach skarbowych (Dz.U. z 1982 r., nr 45, poz. 289).*
- Ustawa z dnia 18 listopada 1948 r. o zmianie organizacji i zakresie działania urzędów likwidacyjnych (Dz.U. z 1948 r., nr 57, poz. 454).*

- Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o Służbie Celnej, Ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 211).*
- Zarządzenie nr 8 Dyrektora Izby Skarbowej w Krakowie z dnia 1 kwietnia 2015 r. w sprawie nadania Izbie Skarbowej w Krakowie Regulaminu Organizacyjnego.*
- Zarządzenie Nr 5 Dyrektora Izby Skarbowej w Krakowie z dnia 1 października 1983 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Izby Skarbowej.*
- Zarządzenie nr 34 Ministra Finansów z dnia 30 października 2003 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach.*
- Zarządzenie nr 6 Ministra Finansów z dnia 17 lutego 2005 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach.*
- Zarządzenie nr 1 Ministra Finansów z dnia 7 stycznia 2015 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego rzeczowego wykazu akt w izbach skarbowych i urzędach skarbowych (Dz. Urz. Min. Fin. z 2015 r., poz. 4).*
- Zarządzenie nr 47 Ministra Finansów z dnia 15 lipca 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obsługi kancelaryjnej izb i urzędów skarbowych oraz organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt w tych organach (Dz.Urz. Min. Fin. z 2015 r., poz. 46).*
- Zarządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej izb administracji skarbowej, urzędów skarbowych i urzędów celno-skarbowych oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego izb administracji skarbowej (Dz.Urz. Min. Fin. z 2017 r., poz. 43).*

Opracowania

- Bałtowski Maciej, Żminda Szymon: *Sektor nowych prywatnych przedsiębiorstw w gospodarce polskiej – jego geneza i struktura*. „Annały UMCS” 2005, vol. 39, 4, sekcja H.
- Laska Danuta Katarzyna: *Polska administracja skarbowa w latach 1918–2008*. Warszawa: Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna Adam, 2017.
- Nitschke Bernadetta: *Firmy polonijno-zagraniczne jako przejaw rozwoju sektora prywatnego u schyłku PRL-u*. Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Polito-logica 5, 2011.
- Pacanowska Regina: *Początki polskich firm z branży kosmetycznej w dekadzie lat osiemdziesiątych*. „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych” 2016, t. 76, s. 473–503. DOI: 10.12775/RDSG.2016.16.
- Teszner Krzysztof: *Administracja podatkowa i kontrola skarbowa w Polsce*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2013.

Wydawnictwa elektroniczne

- Strona internetowa Izby Administracji Skarbowej w Krakowie, <https://www.malopolskie.kas.gov.pl> (odczyt: 30.12.2020).

AUTORZY: Dariusz Adamski – starszy inspektor w Wydziale Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie; zainteresowania badawcze: kancelaria polska po 1795 r.; e-mail: dariusz.adamski@mf.gov.pl

Anna Amrogowicz – naczelnik Wydziału Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie; zainteresowania badawcze: historia kościoła i duchowieństwa średniowiecznej Polski, kancelaria i archiwa w Polsce po II wojnie światowej, w szczególności kancelaria i archiwa administracji w powojennej Polsce do współczesności; e-mail: anna.amrogowicz@mf.gov.pl

Mieczysław Białobrzęski – samodzielny referent w Wydziale Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie; zainteresowania badawcze: historia, militaria i genealogia; e-mail: mieczyslaw.bialobrzęski@mf.gov.pl

Dawid Naprawca – p.o. naczelnik Wydziału Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie; zainteresowania badawcze: historia społeczna i gospodarcza w średniowieczu i nowożytności, genealogia; e-mail: dawid.naprawca@mf.gov.pl

Katarzyna Pliszczyńska – specjalista w Wydziale Archiwum Izby Administracji Skarbowej w Krakowie; zainteresowania badawcze: historia dwudziestolecia międzywojennego, współczesne systemy kancelaryjne; e-mail: katarzyna.pliszczynska@mf.gov.pl

AUTHORS: Dariusz Adamski – senior inspector in the Archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow; research interests: Polish chanceries after 1795; e-mail: dariusz.adamski@mf.gov.pl

Anna Amrogowicz – head of the Archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow; research interests: history of the church and clergy in medieval Poland, chanceries and archives in Poland after World War II, especially chanceries and archives of administrations in post-war Poland until the present day; e-mail: anna.amrogowicz@mf.gov.pl

Mieczysław Białobrzęski – clerk in the Archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow; research interests: history, military items and genealogy; e-mail: mieczyslaw.bialobrzęski@mf.gov.pl

Dawid Naprawca – acting head of the Archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow; research interests: social and economic history in medieval and modern times, genealogy; e-mail: dawid.naprawca@mf.gov.pl

Katarzyna Pliszczyńska – specialist in the Archives of the Chamber of Fiscal Administration in Krakow; research interests: history of the inter-war period, modern chancery systems; e-mail: katarzyna.pliszczynska@mf.gov.pl